

Keizer Napoleon is even

Hoe vaak rijden we niet over de A27 langs Gorinchem? Stap eens uit, het is een prachtig vestingstadje!

GORINCHEM - Het persbericht van het Gorcums Museum wekt de nieuwsgierigheid. Een expositie: *Het Beleg van Gorinchem 1813-1814*. Daar moeten we heen!

Hoe vaak zijn we al niet over de A27 langs Gorinchem gereden? Duizenden keren. Maar je hoort weinig West-Brabanders enthousiast vertellen over een bezoek aan de vestingstad, die 'iets verderop' aan de Merwede ligt. „Dat beeld klopt”, zegt Erik Zindel, directeur van de Stichting Regionale VVV Zuid-Holland Zuid. „Hoewel exacte cijfers ontbreken, is algemeen bekend dat mensen

door
Jacques Hendriks
jacques.hendriks@bndestem.nl

uit West-Brabant niet snel voor Gorinchem zullen kiezen. Er moet een rechtstreeks doel zijn, bijvoorbeeld evenementen. Daarmee is voor ons zeker het nodige te winnen.” Evenementen. Of een tentoonstelling, in het fraaie Gorcums Museum dat ligt tussen Grote en Groenmarkt. De wandeling vooraf leert al dat dit een heerlijke plaats is voor een dagtripje, even-

“ De Kozakken, waren gelegerd in Werkendam. Vandaar Kozakken Boys

Gijs Brandt

■ De Pelmolen in Gorinchem, pijnlijk getroffen tijdens de bombardementen van 30 januari 1814.

tueel gecombineerd met het nabij gelegen slot Loevestein. Gorinchem - gelegen op het drieprovinciepunkt (Noord-Brabant, Zuid-Holland, Gelderland) - heeft water, molens, een oude haven, historische panden, smalle steegjes, uitbundige terrassen en voor wie het niet laten kan, een behoorlijke winkelstraat. Maar we zijn hier voor de expositie *Het Beleg van Gorinchem*. In 1813 komt het einde van de heerschappij van Napoleon in Europa in zicht. De geallieerden - Engeland, Oostenrijk, Rusland, Pruisen - dringen de Franse troepen steeds verder terug, ook in de Nederlanden. Gorinchem - op 5 oktober 1811 verblijd met een kort persoonlijk bezoek van Napoleon - is voor de Fransen een belangrijk strategisch punt, duizenden soldaten groeperen zich daar. Reden voor de geallieerden om de stad vanaf november 1813 te belegeren. Na drie maanden van heftige gevechten en bombardementen capituleren de Fransen. De schade in het stadje is gigantisch. De expositie in het Gorcums Museum is een initiatief van de lokale historicus Roel Mulder, die 200 jaar na dato eerst besluit een Facebookpagina te wijden aan de

ze zo opmerkelijke episode in de stadsgeschiedenis. Mulder beschrijft de belegering van dag tot dag, aan de hand van bewaarde geschriften, op zo'n manier dat je je bijna in 1813-1814 waant:

12 februari 1814. Een paar bewoners van de omliggende dorpen hebben het erop gewaagd ons te komen bezoeken, meestal over het ijs. Van hen hoorden we over de grote gebeurtenissen in het land en in Europa. Onze harten klopten van blijdschap bij ieder verhaal: de Fransen zijn aan het verliezen! En wat blijkt: we liggen niet meer in Frankrijk, maar weer in Nederland. Wij hadden weer een Vaderland, en we wisten het niet!

Het project wekt de interesse van Rob Kreszner, algemeen conservator van het Gorcums museum, en zijn projectmedewerker Gijs Brandt, waarop besloten wordt gezamenlijk een tentoonstelling in te richten rond dit onderwerp. Om deze permanent te huisvesten ontbreekt de ruimte, zeggen ze met enige spijt. Kreszner: „Maar het onderwerp verdient het wel. Napoleon noemde Gorinchem niet voor niets *de sleutel van Holland*.” Het is goed dat de expositie er is. Want, vertelt Kreszner: „Bijna geen Gorinchemmer wist van *Het Beleg*. Dat leer je hier blijkbaar niet op school.” Dat kunnen we nu mooi inhalen met een bezoekje aan het museum, waar in de toonzaal keizer Napoleon zelf chagrijnig toekijkt vanaf een stoel. De gelijkenis met Danny de Vito in diens rol van schurk Penguin in de film *Batman Returns* is opmerkelijk....

terug in Gorinchem

In 1914 wordt 'Het Beleg van Gorinchem' van honderd jaar eerder nagespeeld. foto's Gorcums Museum

Brandt: „De tentoonstelling spreekt voor zich. Door middel van prenten en banieren aan de wand zie je het hele verhaal voor je. En in het midden van de zaal ligt wat couleur locale: munten uit die tijd, borden, en dergelijke. Daarnaast kunnen de bezoekers een film bekijken waarin de hele historie wordt verteld.”

Opmerkelijk is de vitrine met parafernalia van voetbalclub Kozakken Boys uit Werkendam. Die zijn naam dankt aan het Beleg van Gorinchem! Brandt: „De Russen, Kozakken dus, waren gelegerd in Werkendam en bestookten Gorinchem van ‘jullie’ kant van de rivier met bombardementen. Vandaar Kozakken Boys.”

Fraai zijn verder de foto’s uit 1914 toen de honderdste verjaardag herdacht werd met het naspelen van Het Beleg. Rob Kreszner: „Ook in 1864 is er een herdenking geweest. Dit jaar niet, nee.” Gijs Brandt: „Dan merk je toch dat je hier boven de rivieren zit, wij zijn wat minder goed in vieren dan beneden de rivieren.”

'Het Beleg van Gorinchem 1813-1814' - Gorcums Museum, Grote Markt Gorinchem.
Gastconservator: Roel Mulder; t/m 9 november. Geopend: dinsdag t/m zaterdag 10-17 uur, zondag 11-17 uur. www.facebook.com/beleg.vangorinchem www.gorcumsmuseum.nl

Keizer Napoleon kijkt chagrijnig toe na zijn nederlaag.

Expositie markante sieraden

Gemma Biesheuvel met hals-snoer van houtskool.
foto Johannes van Camp

GORINCHEM – Naast *Het Beleg van Gorinchem* is in het Gorcums Museum de expo *Pronkstukken* te zien. Een opmerkelijk project, in samenwerking met sieradengalerie Marzee uit Nijmegen.

Pronkstukken bestaat uit twee delen. Er is werk van ruim vijftig ontwerpers uit binnen- en buitenland, wat een beeld geeft van de variatie in thematiek en materiaalgebruik van het sieraad van nu. Het is niet louter goud wat er blinkt, sieraden zijn ook van papier, vilt, lood en... houtskool, dat net als een diamant vooral bestaat uit koolstof. Tweede onderdeel is *De Keuze van Gorcum*, waarin 25 bekende inwoners van de stad - van begrafenisondernemer tot glamourfotograaf en burgemeester - statig zijn geportretteerd door de lokale fotograaf Johannes van Camp met prominent in beeld een door hen zelf gekozen sieraad uit de collectie van Marzee. De foto's - 70 x 100 - hangen in de zaal en zijn in kleiner formaat gebundeld in een luxe boekje. Het idee komt van Marie-José van den Hout van galerie Marzee. Eerder kwamen zo al acht andere Nederlandse steden en het Europees Parlement (Brussel) aan bod.

'Pronkstukken' - Gorcums Museum, t/m 9 november

